

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	16 เม.ย 2550	37	13346	5

มรดกสาขาวัว

วันพระยววัน

"วัน" ในความหมายของการนับนั้น หมายถึงเวลาตั้งแต่รุ่งเช้าของวันหนึ่งไปถึงรุ่งเช้าอีกวันหนึ่ง "พระยว" หมายถึง ความเป็นใหญ่ คำว่า "พระยววัน" ได้แก่ วันที่เป็นใหญ่แก่วันทั้งหลาย หมายถึงเอา "วันเถลิงศก" เริ่มต้นจุลศักราชใหม่ ชาวล้านนาใช้จุลศักราชมาแต่เดิม จึงยึดถือว่าวันพระยววัน เป็นวันขึ้นปีใหม่

ประเพณีที่ปฏิบัติในวันดังกล่าว เริ่มตั้งแต่เช้าตรู่ชาวบ้านจะนำมารับอาหารพร้อมดอกไม้รูปเทียนไปทำบุญที่วัด ที่เรียกกันว่า "ตานขันข้าว" เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ "ผีตายเก่าเก่าเมิน" คือวิญญาณของญาติผู้ล่วงลับ หลังจากนั้นจะนำมารับอาหารอีกส่วนหนึ่ง ในลักษณะเดียวกันไปมอบแก่บิณฑบาต ผู้เฒ่าผู้แก่ด้วยความเคารพนับถือเสมือนถวายทานแด่พระสงฆ์ การกระทำเช่นนี้เรียกกันว่า "ตานขันข้าวคนเฒ่าคนแก่"

ตอนสาย จะมีการนำ "ตุง" ซึ่งเตรียมไว้แล้วไปปักเจดีย์ทรายที่วัด โดยเชื่อว่าจะมีอันสงส์สามารถช่วยดวงวิญญาณที่ตนรักให้พ้นจากขุมมรณได้ โดยที่ผู้ตายจะได้อาศัยเกาะชายตุงขึ้นจากนรกภูมิเพื่อไปเกิดในสุคติภพ

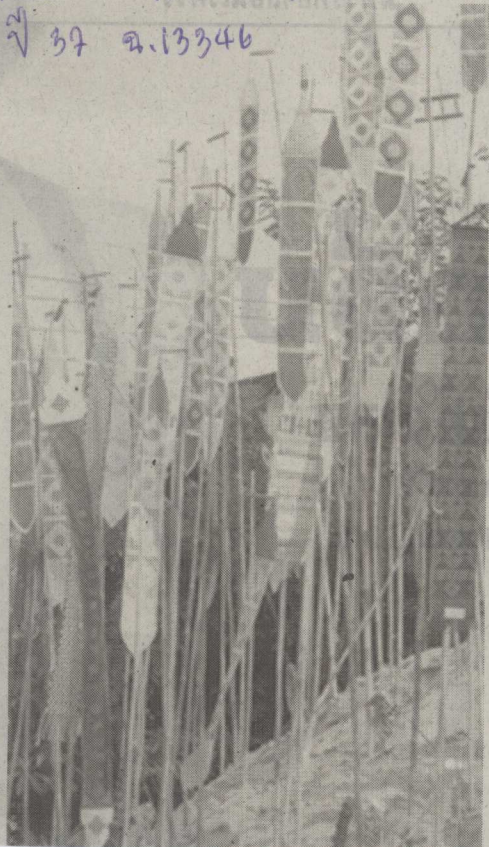

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	16 เม.ย. 2550	37	13346	5

ในด้านผลบุญแห่งการถวายตุง ปรากฏในคัมภีร์ชื่อ "ธัมมอานิสงส์สร้างตุง" ว่ามีอานิสงส์มากมาย อาทิ การไปเกิดในภพภูมิที่ดี มียศศักดิ์ ข้าวของสมบัติและข้าทาสบริวาร นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าหากตุงที่ถวายปลิวสะบัดไปทิศทางใด ก็จะได้ อานิสงส์แตกต่างกันไป กล่าวคือ ถ้าตุงปลิวไปทิศตะวันออกเฉียงใต้ จะได้เกิดเป็น เศรษฐีมีบริวารมากมาย ได้สมบัติเสมอแก้วเจ็ดประการ ได้นางแก้ว หม้อแก้ว ก้อน เล้าแก้ว (ที่รองรับภาชนะสำหรับหุงต้ม) ไหข้าวแก้ว (ไหบรรจุข้าวเหนียวสำหรับเวลา หนึ่ง) ปราสาทแก้ว เวียงแก้วและบุตรแก้ว หากตุงปลิวไปทิศใต้จะได้เกิดเป็นผู้มีอำนาจ วาสนามียุทธคงเสนาเป็นบริวาร ปลิวไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้จะได้เกิดเป็นพราหมณ์ ผู้ประเสริฐ ปลิวไปทิศตะวันตกจะได้เกิดเป็นกษัตริย์อันเป็นที่รักของคนทั้งปวง ปลิว ไปทิศเหนือจะได้เกิดเป็นผู้นำที่ประเสริฐพร้อมด้วยเสนาอำมาตย์ข้าทาสบริวาร และหากปลิวไปทิศอีสานคือตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีผลอานิสงส์มหาศาล ได้สำเร็จ เป็นพระอรหันต์ในภพภูมิภพหน้า

นอกจากการถวายตุงแล้ว บางแห่งอาจมีการถวาย "ไม้ค้ำสระหรื" คือไม้งามสำหรับค้ำต้นโพธิ์ โดยถือ คิดว่าเป็นการถวายเพื่อเป็นสัญลักษณ์ แห่งการค้ำชูพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืน นานสืบไปชั่วอนันตกาล อีกทั้งเชื่อว่า จะมีผลด้านการค้าหนุนให้ชีวิตประสบ แต่ความรุ่งโรจน์ตลอดอายุขัย

ช่วงบ่ายของวันนี้ จะเป็นการ นำน้ำส้มป่อยเจือด้วยน้ำอบน้ำหอมไป "อาบองค์ทรงสักการะ" พระพุทธรูป พระธาตุเจดีย์ ตลอดจนสถูปอัฐิ บรรพชนและขยายผลทางกิจกรรมไป สู่การ "สักการะสระเกล้าดำหัว" ผู้มีพระคุณ ผู้ทรงไว้ซึ่งวิญญู ภูมิคุณวุฒิ และชาติวุฒิที่ตนเคารพนับถือ ทั้งนี้

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	16 เม.ย. 2550	37	13346	5

อาจไปด้วยตนเอง หรือไปพร้อมกับครอบครัว หรือหมู่คณะ ตามสภาวะอันควร

อนึ่งในด้านความเชื่อ ชาวล้านนาเชื่อว่า "วันพระญาวัน" เป็นเจ้าแห่งวัน ได้ยึดถือว่าเป็นวันที่ดีที่สุดในรอบปี ดังนั้น จึงนิยมประกอบพิธีกรรมอันเป็นมงคลต่าง ๆ เช่น แรกเริ่มรำเรียนศาสตร์ศิลป์ต่างๆ ลักยันต์ ขึ้นบ้านใหม่ บรรพชาอุปสมบท ยกเสามงคล เป็นต้น และที่เหมือนกันโดยทั่วไปคือร่วมกันทำบุญในวันที่ดีที่สุดใน

วันพระญาวัน ในยุคสมัยก่อนไม่

มีความคลาดเคลื่อน เพราะเชื่อตามการคำนวณแบบโบราณบนฐานหลักปฏิทินที่ยึดตาม คัมภีร์สุริยยาตร์ ภายหลังทางราชการกำหนดเอาวันที่ ๑๓ ๑๔ และ ๑๕ เมษายน ของทุกปี เป็นวันสงกรานต์ คนทั่วไปจึงเข้าใจกันว่า วันพระญาวัน คือวันที่ ๑๕ เมษายนเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงไม่ได้ตรงกับวันที่ ๑๕ เสมอไป

ปีนี้วันพระญาวันคือวันนี้ วันจันทร์ที่ ๑๖ เมษายน ใครอยากทำอะไรให้เป็นมงคลส่งผลดีต่อชีวิต หรือจะทำบุญ

ในวันที่ดีที่สุดก็ควรทำวันนี้ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป.

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(ภาพประกอบโดย นภาพรรณ อาษาเพชร)